

РЕЦЕНЗИЯ

от **проф. д-р Венета Дойчева**, член на научно жури в конкурс по процедура за заемане на академична длъжност ДОЦЕНТ по професионално направление 8.2 Изобразително изкуство. Специалност: История на костюма и Сценография, обнародван в Държавен вестник, 26.07.2019

за **д-р Димитър Воденичаров**, участник в конкурса.

Д-р Димитър Воденичаров е утвърден творец в полето на пластическите изкуства. Той е отлично образован (завършил е средното си образование в специализираното училище в град Смолян и специалност „Сценография“ – степен „магистър“ в НХА в София). В биографията му има разнообразни изяви като художник, преподавател и театрал. Носител е на различни награди, участвал е в колективни изложби в България и в чужбина (Чехия, Белгия, Германия, Австрия, Франция), има участия в традиционните есенни изложби в Пловдив. Творческите му изяви са в различни жанрове – живопис, рисунка, графика, сценография, инсталация, интериорен дизайн, светлинни ефекти, куклостроене, кино и други. Автор е на самостоятелното изследване „Естетически и технологични практики в сценичното осветление на европейския театър (от последната четвърт на XIX до втората половина на XX век)“, Пловдив, 2019. Преподавал е в НГСЕИ (курс „Художествено сценично осветление“), в АМТИИ като хоноруван и редовен преподавател (курсове „Сценография и костюмография“, „История на костюма“, „Техника и технология на сцената“).

За участие в конкурса д-р Димитър Воденичаров посочва свои изследователски и творчески изяви, съобразно рамката от наукометрични данни и минимални национални изисквания за заемане на академичната и научна длъжност „доцент“. Всички изисквания от закона са спазени и кандидатът отговаря на нормите за този конкурс.

Сред изброените авторски сценографски, костюмографски и светлинни решения Димитър Воденичаров цитира постановки в драматични и куклени театри, както и работа в кинопродукции. Тук са важни творчески партньорства с режисьори като Леонард Капон (стабилна съвместна работа, плод на която са спектакли в кукления и драматичния театър), Стефан Москов, Димитър Еленов, Атанас Атанасов и др.

В конкурса като реализирани практически художествени творби са посочени за участие сценографските и костюмографските решения за постановката „Съблечи се!“ по

пиесата „Какво видя икономът“ от Джо Ортън, режисьор Красимир Ранков, ДТ Пловдив, сезон 2014/2015 и сценографията за постановката „Смотанякът“, мюзикъл от Петър Радевски и Леонард Капон по Ива Пержикова, постановка Леонард Капон, ДТ Пловдив, сезон 1995/1996.

„Съблечи се!“ е постановка по пиесата на Джо Ортън „Какво видя икономът“. Една от най-успешните комедии на този британски майстор на сцената, който е христоматиен пример за умение да се гради ситуация от недоразумения и с натрупването на обърквания, персонажни замени, преобличания и размествания, конфигурацията на взаимоотношенията да бъде доведена до връх на абсурда. В представеното авторско сценографско решение на средата се предлага нова, съвременна епоха с характерни елементи на стандартните (можем да ги наречем глобално налични) елементи, изграждащи мястото на действие (лекарски кабинет). Принципът на хиперреалистичното начало в сценографията е съчетан с принцип на лека театрализация на костюмите, което създава откровен акцент върху игровата атмосфера и работи за ефект на комедийно отстранение. Водещо изразно средство са цветовете в съчетание на активни и силни гами в павилионната среда и в костюмите. Доминиращо е тюркоазено синьо (стените на лекарския кабинет) и по-дискретни варианти на тази тоналност на костюмите (резедаво, тревисто зелено) до тъмно червено, оранжево, черно. Така колоритът насища сцената с асоциации за социалните мотиви и персонажни обърквания, като в същото време приближава действието до разпознаваеми за всеки зрител днес топоси на ежедневието. Сценографското решение в цялостната си цвятова гама изразява идеята за налудничавост и преувеличеност, произтичащи от реда на социалния живот и от личното късогледство на всеки един в този абсурден ситуационен вихър.

Другата постановка, чието сценографско решение е предложено за конкурса е „Смотанякът“ – мюзикъл, базиран върху приказна основа, реализиран отново в ДТ Пловдив. Тук Димитър Воденичаров предлага съвсем различен подход. Активното изразно средство е принципът на трансформацията, постигната чрез групираня на обособявания на пространството (активно употребено в трите измерения на сцената). Втората доминанта е метаморфозата на природата на образите, които преминават през конкретиката на различна предметност и достигат до образност, докосваща абстрактни категории. Сценографията мобилизира всички механически възможности на сцената и добавя свои авторски технически решения, за да получи театрален образ, построен

върху идеята за приказната метаморфоза и силата на въображението, което може да превърне в поезия и най-тривиалната житейска вещ. Авторският поглед на сценографа прилага изобретателно съчетаване на геометрични принципи в разделяне на пространството (кръгла сцена, разделена в основата си на микро-пространства с правоъгълни основи) и нива (постигнати чрез стълби и създадени нови игрови площадки), които чрез завъртане на основата и чрез намаляване на височините пред очите на зрителя правят така, че кубът да се превръща в пирамида, а кръгът да се разсича на ъгловати сегменти. От особено значение за постигане на визуално ефективна среда е и внимателното боравене с материалите и материите. Основният материал е дървото, употребено в леки конструкции, създаващи ажурен ефект (най-вече благодарение на отворените в пространството стълби и подпори). Допълнение на този устойчив, но изграждащ ефирно внушение материал, е системата от платна и завеси, която чрез въжета и макари постига различни образни варианти. Мярката между стабилност и променливост в материалите е балансирана и прави възможно с бързи и лесни преходи да се раждат сценични картини, които асоциират с контрастни места (дворец, кораб). В това сценографско решение Д. Воденичаров умело включва и активното осветление, което нюансира визуалните планове и допълва внушението за приказна реалност, която обаче е магическа и красива, благодарение на човешкия поглед и креативност. Специално искам да подчертая майсторството на художника в предложените скици, ескизи и макет за това театрално решение. Прецизността в рисунката, уверената позиция на чертежите и артистичността в изпълнението са абсолютен гарант за високо професионално ниво и умения. Чрез тези свои работи кандидатът доказва, че освен концептуално мислене притежава и сръчности, които вече като че ли замират, но никога не могат да девалвират, тъй като са отпечатък на уникалността на артиста и винаги демонстрират, че ръката (а не компютърната програма) са най-високата точка в професията на художника. Уверена съм, че в преподавателската работа тези персонални качества на Д.Воденичаров са от огромна полза на неговите студенти.

Сред посочените за участие в конкурса са и няколко авторски статии, свързани с различни въпроси на театъра, визуалното начало и сценографията. Статията „Адолф Апия, първи представления на модерния театър“ (сп. Homo Ludens, бр.22, 2019) се фокусира върху концепцията за осветлението в теорията и практиката на А.Апия и значението на неговите идеи за европейския театър. Воденичаров проследява

хронологията на едно новаторско мислене за ролята на светлината в театралната постановка изразено в теорията на Апия за светлината като активен театрален елемент и като изразно средство, което има свои уникални свойства. Проследена е динамиката на неговите опити и се подчертава отдалечаването на идеята за светлината от фронталното и открито осветление в полза на дифузната светлинна тоналност, постижима и с нови технически изобретения. Друг важен акцент в статията е вниманието към осветлението в разбиранията на Апия и плътната връзка с проблемите на актьора и човешката фигура на сцената, както и сложните ефекти, които светлината провокира върху всяка повърхност (равнина или релеф) и настояването на театралния реформатор за активно отношение към този изобразително-пластически проблем.

Статията „Три сценографски решения за „лек“ театрален жанр“ (Сборник Пролетни научни четения, АМТИИ, 2019) съчетава изследователски обективен поглед с резюмиран творчески опит на автора в работа със сценична задача от полето на т.н. „лек“ театрален жанр. Както още в първите редове става ясно визира се мюзикълът като театрална практика и по-специално три постановки на сцената на ДТ Пловдив („Смотанякът“, „Бог е невинен“ и „Магьосникът от Оз“), под режисурата на Л. Капон и с музиката на Петър Радевски („Смотанякът“ и „Бог е невинен“). Коментират се принципните основи на предизвикателството в тази сценична задача, която е посочена като проблем за създаване на ярка и зрелищна сценична визия, кореспондираща със сюжета, музиката и темата на либретото. Д. Воденичаров осмисля три принципно различни сценографско-костюмографски подхода и подчертава като основен творчески проблем театрализацията на музикалното начало, като важен елемент от този сценичен жанр. Задълбочено, но и с лекота са предложени три варианта, базирани върху три различни доминантни принципа. „Смотанякът“ е разгърнат в естетика на съчетаване на структурата на приказната метаморфозност с тематични мотиви, близки до вълненията на юношите (свободата, честността, справедливостта) и визуална естетика, която изказва тази проблематика чрез превъртания на конструкцията, осигуряващи динамика и широка асоциативност на сценичното действие. „Бог е невинен“ стои на диаметрално различни начала – тук водещ е светлинният контраст и смесването на изобразително-пластически естетики (остро директно осветление и динамика на ефектни цветови планове и различна светлинна температура). Друго силно изразно средство е играта с пропорции и обеми (между реална и изкуствено променена човешка фигура). „Магьосникът от Оз“ смесва силните възможности на внушение на цветовете и

материите, които могат да бъдат употребени в различни планове на ефект - изкуствени материали, памучни платна – те могат да градят менлива картина и да създават впечатление за мигновена трансформация на материала, който пред очите на зрителя се „втвърдява“ или „олеква“ и допринася за магическата среда на приказната история. Костюмите, които предлагат театрализирана версия на дрехата като „асамбляж“, също допринасят за идеята за движението във времето и кореспондират с по-широките асоциативни кръгове на драматургията.

Статията „Исторически анализ на сценичното осветление“ (сб. Пролетни научни четения, 2012, Пловдив) проследява в хронологична последователност присъствието на светлината в театралния спектакъл. Освен фактологичната информация за техническите и инструментални носители на източниците на светлина, статията прави анализ на ефектите и възможните художествени употреби на осветлението в театралния спектакъл. Изследвани са специфичните възможности, които всяка конвенция на сценична организация отрежда на театралното осветление, както и връзката на светлинното присъствие със зрителната зала и актьорската игра. Осветлението е коментирано не само от технологична и сценична гледна точка, а и като елемент от по-широките естетически разбирания на всяка голяма епоха за театъра като художествена система и като социален феномен.

Димитър Воденичаров представя и свои авторски участия в различни изложби, всяка една реализирана на авторитетна територия. Дом „Витгенщайн“ (Виена) като място на българската култура организира през 2017-2018 поредица от впечатляващо представяне на художници от Пловдив, като сред класиците като Златю Бояджиев, Цанко Лавренов са представени и съвременни художници – Васил Стоев, Стоян Куцев, Васил Маргаритов. Димитър Воденичаров със своите живописни платна е достойно изражение на най-новото българско изкуство в тази престижна поредица. Пловдивската галерия „Резонанс“ (2017) е домакин на самостоятелна изложба посветена на сценографски проекти на Димитър Воденичаров и представя скици на декори и костюми от реализирани театрални спектакли, които го разкриват като майстор-живописец и рисувач, но през задачите на сценографското мислене.

За творческите изяви на Димитър Воденичаров са публикувани критически отзиви, те са оценени и от авторитетни награди. Цялостното дело на Димитър Воденичаров като

творец, изследовател и преподавател отговаря на изискванията за заемане на академичната длъжност „доцент“, обявена с този конкурс. Гласувам с „ДА“.